

Andrea Wolff

"Hvordan påvirkes ungdom av å bli utsatt for negativ sosial kontroll fra familier med en kollektivistisk familiekultur, og hvordan kan man arbeide med negativ sosial kontroll i videregående skole?"

"How are youth affected by negative social control in families with a collectivist culture, and how can negative social control be addressed in high schools?"

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid

Veileder: Alexander Gamst Page

Mai 2023

Andrea Wolff

"Hvordan påvirkes ungdom av å bli utsatt for negativ sosial kontroll fra familier med en kollektivistisk familiekultur, og hvordan kan man arbeide med negativ sosial kontroll i videregående skole?"

"How are youth affected by negative social control in families with a collectivist culture, and how can negative social control be addressed in high schools?"

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid
Veileder: Alexander Gamst Page
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Negativ sosial kontroll er et fenomen som påvirker mange livsområder for individet, men i ungdomsalderen begynner fenomenet for alvor å komme til uttrykk. Ettersom det er da ungdommen skal forsøke å løsrive seg fra foreldrene. Ungdommene som opplever å bli utsatt for negativ sosial kontroll kan oppleve store belastninger som dårligere psykisk helse, frafall fra skolen, vold og tap av viktig sosialisering. I nyere tid har det blitt et større fokus på hva negativ sosial kontroll er og hvordan en kan bekjempe fenomenet. Til tross for dette er det lite forskning om fenomenet. Av den grunn er hensikten med denne oppgaven å belyse hvordan ungdom påvirkes av negativ sosial kontroll, fra familier med en kollektivistisk kultur og deretter hvordan man kan arbeide med negativ sosial kontroll i videregående skoler.)

Problemstillingene lyder dermed som følger: *Hvordan påvirkes ungdom av å bli utsatt for negativ sosial kontroll fra familier med en kollektivistisk familiekultur, og hvordan kan man arbeide med negativ sosial kontroll i videregående skole?*

Denne oppgaven bruker litteratur om ungdom, kollektivistisk kultur, samt minoritetsrådgiverordningen for å belyse hvilke påvirker ungdommer opplever, av å bli utsatt for negativ sosial kontroll. I tillegg brukes litteraturen om minoritetsrådgiverordningen, for å gi en forståelse av hvordan en kan arbeide med negativ sosial kontroll i videregående skoler.

Teksten vil presentere mange negative effekter av negativ sosial kontroll, men vil også bemerke at det er en intensjon bak dette med å skape noe positivt. Hvorav forskning viser til at det er mulig at negativ sosial kontroll kan påvirke ungdommen positivt. På bakgrunn av at det er overtall av flere negative påvirkninger enn positive påvirkninger av negativ sosial kontroll, vil det derfor være viktig å finne gode strategier for å arbeide med fenomenet på videregående skoler.

Abstract

Negative social control is a phenomenon that affects many areas of an individual's life, but it particularly manifests itself during adolescence. This is because it is during this time that young people try to detach themselves from their parents. Adolescents who experience negative social control may face significant challenges such as poor mental health, school dropout, violence, and loss of important socialization. In recent times, there has been a greater focus on what negative social control is and how to address the phenomenon. Despite this, there is little research on the subject. Therefore, the purpose of this assignment is to shed light on how young people are affected by negative social control in families with a collectivist culture and how to address negative social control in high schools. The research question is as follows: *How are youth affected by negative social control in families with a collectivist culture, and how can negative social control be addressed in high schools?*

This assignment uses literature on youth, collectivist culture, and the minority advisor system to highlight the influences that young people experience when exposed to negative social control. Additionally, literature on the minority advisor system is used to provide an understanding of how to address negative social control in high schools. The text will present many negative effects of negative social control but will also note that there is an intention behind it to create something positive. Research shows that it is possible for negative social control to have a positive impact on young people. However, given the predominance of negative effects over positive effects, it is important to find good strategies for addressing the phenomenon in high schools.

Forord

Arbeidet med denne bacheloroppgaven har vært utrolig spennende og lærerikt. Jeg har lært mye nytt om fenomenet, som jeg ikke hadde tenkt på før. På bakgrunn av dette skulle jeg ønske jeg kunne fått fordypet meg mer i tematikken.

Jeg visste at når jeg valgte dette temaet ville det være en risiko for at oppgaven min kan bli tolket som at det er stigmatiserende ovenfor en viss type befolkning eller visse type mekanismer i ulike familier. På tross av dette valgte jeg fortsatt å skrive om temaet. Årsaken til dette er fordi jeg ser behovet for at problematikken blir belyst mer. Dette så jeg også da jeg skulle prøve å finne litteratur til oppgaven. Det var svært lite forskning på tematikken, noe som styrket min vilje til å skrive om temaet.

Underveis i prosessen har jeg mottatt råd og veiledning fra min veileder Alexander Gamst Page. Takk for at du alltid var tilgjengelig for å hjelpe meg, samtidig som du alltid oppfordret meg til å heve nivået på teksten min. I tillegg vil jeg også takk min tidligere veileder i praksis, Bodil Solem. Takk for at du hjalp meg underveis i arbeidet med bacheloroppgaven og ikke minst for at du lærte meg viktigheten av ha kunnskap om fenomenet.

Trondheim, mai 2023.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	1
1.2 Sosialfaglig relevans	2
1.3 Presentasjon av problemstilling	3
1.4 Avgrensning av oppgaven	3
1.5 Videre oppbygning av oppgaven	4
2.0 Metode	5
2.1 Innledende søk	5
2.2 Systematisk søk	5
2.3 Kjedesøk	6
2.4 Kildekritikk og forskningens relevans	6
3.0 Litteratur	9
3.1 Negativ sosial kontroll	9
3.2 Ungdom	10
3.3 Kollektivistisk og patriarkalsk kultur	11
3.3.1 Kjønnforskjeller	13
3.4 Minoritetsrådgivere	14
4.0 Diskusjon	15
4.1 Mulig positiv påvirkning	15
4.2 Negative påvirkninger	16
4.2.1 Dårlig motivasjon og karakterer	17
4.2.2 Vold og dets følger	17
4.2.3 Dårligere psykisk helse	18
4.2.4 Tap av sosialisering	19
4.3 Arbeidet med negativ sosial kontroll i skolen	20
4.3.1 Kompenserende tiltak	20
4.3.2 Rådgivning til ungdommen	21
4.3.3 Godt skole-hjem-samarbeid	23
5.0 Avslutning	25
Referanseliste	27

1.0 Innledning

I dagens samfunn står ungdommer ovenfor et bredt spekter av sosiale påvirkninger. Noen av disse påvirkningene kan og vil være positive. Imens andre kan være negative og potensielt begrense ungdommens utvikling og frihet. En slik negativ påvirkning kan være negativ sosial kontroll (NSK), og dette er noe som familien til ungdommen er spesielt godt plassert til å yte. NSK kan ha alvorlige konsekvenser for ungdommens liv generelt, men også spesielt på videregående skole, ettersom det er da ungdommen ønsker å løsrive seg fra foreldrene sine (Smette et al., 2021). Fenomenet er svært komplekst og til tider er det vanskelig å identifisere fenomenet. Av den grunn har flere forskere påpekt at vi er nødt til å forske mer på fenomenet, slik at man er bedre rustet til å arbeide med NSK.

I Norge er en grunnleggende verdi at alle individer skal ha frihet til å bestemme over eget liv (Justis- og beredskapsdepartementet, 2017-2020). Derimot ser vi allikevel gjentatte eksempler på hvordan denne friheten blir innskrenket for noen individer. Det har i nyere tid blitt stadig mer oppmerksomhet rundt NSK, både i offentligheten, men også som innsatsområde for myndighetene. Arbeidet med å bekjempe NSK er blitt en del av den norske integreringspolitikken (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021). Å arbeide med NSK handler om å ivareta individets grunnleggende rettigheter, likestilling, sikre frihet, forhindre helseplager og utenforskap, samt bekjempe vold og overgrep (Regjeringen, 2022).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Etter min praksis på videregående skole i fjor, fikk jeg mye innsikt i fenomenet, da min veileder var minoritetsrådgiver. Da jeg begynte i praksis, hadde jeg lite kunnskap om NSK. Igjennom min praksis fikk jeg innsikt i hvor vanskelig det er for ungdommer å bli utsatt for NSK og jeg så hvor ødeleggende det kunne være for ungdommenes skolegang. Av den grunn vekket tematikken stor interesse i meg og jeg ønsket å finne ut mer om dette.

Selv om de fleste ungdommene i Norge ikke er utsatt for NSK, vil det allikevel være viktig å inneha kunnskap om fenomenet, ettersom at antall ungdommer som blir utsatt for NSK, øker. Årsrapporten til barne-, ungdoms og familiedirektoratet viser til at antall enkeltsaker i 2022, har hatt en økning på 17% fra 2021 (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2022). Dette betyr i praksis at fenomenet øker, i tillegg til at det vil være mange mørketall. Av den grunn er det fremlagt en handlingsplan som skal bidra til «*frihet fra negativ sosial kontroll og*

æresrelatert vold», av arbeids- og inkluderingsdepartementet (2021, s. 1). I 2012 kom den første handlingsplanen som omtalte frihetsbegrensninger (Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, 2022). Handlingsplanen er laget fordi regjeringen ønsker å styrke og videreutvikle arbeidet med NSK (Regjeringen, 2022). På bakgrunn av at antall saker øker, ønsket jeg å belyse tematikken, slik at flere profesjonsutøvere innehar kompetanse om hvordan man kan arbeide med dette.

1.2 Sosialfaglig relevans

Sosialt arbeid er et fag som stadig er i endring og som påvirkes av forhold både lokalt, nasjonalt og internasjonalt (Berg et al., 2016). For å forstå hva sosialt arbeid er, må en først forstå hvordan sosiale problemer oppstår og opprettholdes. Hva som blir definert som sosiale problemer vil også være i en kontinuerlig endring og påvirkes av den samfunnsmessige konteksten (Berg et al., 2016). For eksempel kan dette innebære å forstå hvilke lovverk, normer og verdier samfunnet er bygd opp rundt. Et viktig prinsipp i den norske velferdsstaten er at unge skal ha innflytelse på eget liv. Dette innebærer blant annet at barn og ungdom skal ha rett på medbestemmelse og selvbestemmelse på områder som angår eget liv, og at dette skal øke med alderen. Dette er blant annet nedskrevet i barnevernsloven §1-4 og FNs barnekonvensjon (Barnevernsloven, 2021, §1-4; FN-sambandet, 1989). NSK kan dermed anees å være et sosialt problem da fenomenet kan begrenset individets frihet og selvbestemmelse. Det fremkommer i tillegg fra Fellesorganisasjonen (2019) sitt yrkesetiske grunnlagsdokument, at sosionomer skal tilrettelegge for medvirkning slik at vi kan styrke den enkeltes mulighet til å leve i tråd med egne verdier, begrensinger og muligheter. Dette vil være særdeles viktig i arbeidet med mennesker som er utsatt for NSK, ettersom at individene fra før av ikke opplever å få bestemme over eget liv.

Å bli utsatt for NSK har store individuelle konsekvenser i form av for eksempel dårligere psykisk helse. De individuelle konsekvensene som dårligere psykisk helse vil kunne bidra til at ungdommene får et større behov for å bruke primærhelsetjenesten. Ved å få innsikt i hvordan ungdommen påvirkes av NSK, vil dette kunne bidra til at sosialarbeideren kan hjelpe ungdommen på videregående skole, og dermed forebygge ytterligere sosiale problemer. Derimot vil også NSK kunne skape samfunnsmessige konsekvenser i form av at de individuelle konsekvensene kan føre til at frafallet i skolen øker. Dette kan videre føre til tap av arbeidskraft. I tillegg koster frafall i videregående skoler i Norge, landet fem milliarder kroner

for hvert årskull (Falch et al., 2009). Fenomenet kan i tillegg overføres til de videre generasjonene, som påpeker viktigheten av å arbeide med fenomenet tidlig (Leirvik et al., 2019)

1.3 Presentasjon av problemstilling

I denne oppgaven ønsker jeg å undersøke hvordan NSK påvirker ungdommens liv og deretter hvordan en kan arbeide med NSK i skolen. Derav er oppgavens problemstilling slik:

- 1) *Hvordan påvirkes ungdom av å bli utsatt for negativ sosial kontroll fra familier med en kollektivistisk familiekultur, og hvordan kan man arbeide med negativ sosial kontroll i videregående skole?*

1.4 Avgrensning av oppgaven

Når en omtaler fenomenet NSK er en gjerne mer opptatt av de ekstreme tilfellene av fenomenet (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021). Til tross for dette, er de fleste tilfeller av NSK mer subtile, hverdagslige uttrykk, slik som kontroll av ungdommens sosiale liv eller utdanningsvalg (Leirvik, 2016). Ut ifra en slik forståelse vil NSK være et atferdsmønster, men de eksemplene gitt videre i oppgaven, vil være mest framtrepende i ungdomsårene. Årsaken til dette er fordi det er da ungdommen vil forsøke å løsrive seg fra foreldrene, og det er da ungdommen begynner å ta reelle valg i forhold til for eksempel utdanningsforløpet.

NSK blir ofte også antatt å være en konsekvens av religion, men det virker reduksjonistisk. Dermed virker det mer rimelig å anse NSK som et resultat av en viss familiestruktur. I denne oppgaven vil fokuset dermed være på familier med en kollektivistisk kultur. Det er allikevel viktig å påpeke at NSK ikke foregår i alle familier med en kollektivistisk kultur, men det er visse mekanismer innenfor en slik kultur som kan øke risikoen for å utøve NSK. I tillegg er det essensielt å fremheve at NSK ikke kun foregår blant familier med en kollektivistisk kultur, men kan finnes i alle samfunnsgrupper og sjikt, dog virker det mer utbredt i strenge religiøse menigheter (Friberg, 2019)

1.5 Videre oppbygning av oppgaven

Oppgaven består av fem kapitler: innledning, metode, litteratur, diskusjon og avslutning. I kapitlet om metode viser jeg til hvordan jeg har funnet fram til de ulike kildene jeg bruker i oppgaven, og deretter hvilke refleksjoner som jeg la til grunn for valgt litteratur. I litteraturdelen viser jeg til hva litteraturen sier om ungdom, kollektivistisk kultur og minoritetsrådgivere, som bakgrunn for hva jeg videre skal drøfte. I tillegg blir begrepet NSK utdypet grundigere. I diskusjonsdelen diskuterer jeg ulike påkjenninger ungdommen kan oppleve når de blir utsatt for NSK, videre diskuterer jeg hvordan man kan arbeide med NSK i videregående skole. Til slutt oppsummerer jeg oppgavens hovedpunkter i avslutningen.

2.0 Metode

Denne bacheloroppgaven er en selvvalgt litterær oppgave som skal besvare en sosialfaglig problemstilling. Om den litterære bacheloroppgaven skriver Dalland (2020, s. 199) “*I den litterære oppgaven henter du data fra eksisterende fagkunnskap, forskning og teori*”. For å innhente data er det foretatt systematisk litteratursøk i relevante databaser. Hvorav et bredt utvalg av litteratur, er brukt som grunnlag for å besvare oppgavens problemstilling. I praksis innebærer dette at jeg ikke har utført noen egen forskning.

2.1 Innledende søk

En viktig del av det å utforme en problemstilling er å gjøre seg godt kjent med relevant litteratur (Johannessen et al., 2016). Av den grunn valgte jeg i oppstartsfasen å gjøre noen innledende søk, for å få oversikt over hva litteraturen generelt skriver om NSK. Derfor startet jeg å søke i databasen Oria, med ordene «negativ sosial kontroll», «sosial kontroll» og utvidet til norske fagbibliotek. Jeg søkte bredt, og foretok ingen avgrensninger under det innledende søket. Ut ifra dette søket ble det funnet en bokanmeldelse av Susanne Bygnes (2020) av boken *Konflikt, felleskap og forandring* av Jon Horgen Friberg (2019). For å få tak boken digitalt var det nødvendig å søke på hele tittelen av boken, hvorav boken var en fagfelleverdert monografi.

2.2 Systematisk søk

Etter det innledende søket ble det tydelig at det ikke var spesielt mye litteratur ut ifra de få søkeordene jeg brukte og av den grunn var det nødvendig å foreta noen systematiske søk. «*Et systematisk søk kjennetegnes av omfattende strukturert søking der informasjonsinnhenting er planmessig, begrunnet, dokumenter og etterprøvbart*» (NTNU, s. 1, u.d.). Jeg har benyttet meg av databasen Oria i hovedsak, da denne databasen linker til andre artikler som en kan finne i andre databaser, hvorav jeg da har brukt Idunn. I tillegg brukte jeg den engelske databasen Taylor & Francis Online for å søke på engelske søkeord, hvorav jeg innenfor her brukte Cultural trends. I min oppgave refererer jeg mye til integrerings- og mangfoldsdirektoratets kunnskap om NSK og av den grunn er deres hjemmeside aktivt brukt.

Det er foretatt søk både på norsk og engelsk litteratur. Søkeord som er brukt, alene eller i kombinasjon med hverandre for å finne relevant litteratur er «negativ sosial kontroll», «sosial

kontroll», «ungdom», «minoritetsrådgiver» og «kollektivistisk kultur». Alle søkene i Oria var begrenset til fagfelleverderte tidsskrifter for å sikre en viss grad av vitenskapelig kvalitet.

Da jeg skulle søke med de engelske søkeordene fant jeg ut at jeg måtte inkludere søkeordet «Norwegian school» for sikre at jeg beholdt den norske konteksten. Begrunnelsen for dette kommer i kapittel 2.4. I tillegg ble disse søkeordene brukt: “social controll”, “youth”, “collectivist culture” og “negative social control”.

Underveis i søkeprosessen har jeg sett på titler på artikler, rapporter og bøker ut ifra søkeordene mine, som samsvarte med oppgavens tematikk. Deretter har jeg lest innholdsfortegnelsen og sammendraget i nevnte tekster for å dermed se om litteraturen samsvarer med det oppgaven min vil undersøke. Noe av litteraturen er også valgt kun for å redegjøre for enkelte begreper, mens andre kilder brukes mer omfattende i oppgaven.

2.3 Kjedesøk

Da jeg hadde lest litteraturen fra det systematiske søket gikk jeg ofte igjennom referanselisten, for å finne videre relevant litteratur. Titlene jeg fant fra referanselisten, søkte jeg deretter opp i databasene Oria og Idunn. Dette kalles kjedesøk, hvorav jeg da fant tre artikler og 3 rapporter til som jeg fikk bruk for i oppgaven. I tillegg har jeg fått noen kilder fra min tidligere veileder i praksis. Disse kildene var ofte rapporter og håndbøker fra integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

2.4 Kildekritikk og forskningens relevans

Noen av forskingsartiklene og bøkene som er brukt i oppgaven er fagfelleverderte. Dette innebærer at to eller tre anonyme sakkyndige innenfor et fagfelt har godkjent artikkelen (Utdanningsforskning, 2016). Dette bidrar til å sikre en viss vitenskapelig kvalitet i oppgaven.

Ettersom det ikke var spesielt mye forskning omkring tematikken, valgte jeg å ikke begrense tidsperioden artiklene kunne være fra. Mesteparten av artiklene som er brukt er fra nyere tid, men jeg har for eksempel valgt å bruke Langlo (1999) og Portes (1998) som er de eldste artiklene. De ble brukt, til tross for at de var eldre artikler, da deres argumentasjon stemte overens med nyere forskning. På bakgrunn av at litteraturen i hovedsak er fra nyere tid anser jeg dermed kildene for å være pålitelige og relevante for min oppgave. Videre har jeg prøvd å

være bevisst på subjektiviteten i utvalget. Spesielt i artiklene og bøkene som er skrevet av én forfatter, var det viktig å skille mellom forfatterens egne meninger og fakta. Det var også viktig at jeg selv var bevisst på mitt eget politiske og faglige ståsted slik at jeg ikke valgte litteratur og argumentasjoner som passet min egen tolkning av fenomenet.

På grunn av at problemstillingen retter seg inn på hvordan man kan arbeide med NSK i videregående skole, var det viktig å finne artikler som omfattet det norske skolesystemet. Av den grunn er litteraturen jeg har valgt i hovedsak på norsk, da det var mer hensiktsmessig å bruke norsk forskning og norske eksempler, for å beholde den norske konteksten. Da jeg derimot brukte de engelske søkeordene var det derfor viktig å ha med «norwegian school» som et søkeord. Jeg valgte dermed stort sett å se bort i fra andre artikler som kom fra andre land, da jeg forstod at det ville bli utfordrende å generalisere funnene til den norske skolekonteksten. Dette kan videre være en svakhet da det i noen tilfeller vil være mulig å generalisere funnene til Norge. Dermed er det mulig jeg har gått glipp av gode argumenter og refleksjoner fra andre kontekster som kunne hatt overføringsverdi til en norsk kontekst. Ut ifra de artiklene jeg så på var dette ikke mulig, bortsett fra artikkelen til Moodod (2004), som foretar seg forskning i Storbritannia. Grunnen til at jeg valgte å ta med hans forskning er fordi hans forskning undersøker hvordan kultur og kapital kan bidra til å få suksess i utdanningsløpet. Både kultur og kapital er fenomener som er mulig å generalisere til en norsk kontekst.

3.0 Litteratur

3.1 Negativ sosial kontroll

Sosial kontroll defineres som «*alle tiltakene og ordningene som settes i arbeid for å få folk til å rette seg etter normer for hvordan man bør oppføre seg*» (Ugelvik, 2019, s. 20). Med andre ord rommer begrepet enormt mye forskjellig og er ikke kun forbeholdt enkelthendelser, men er et fenomen som er viktig i alle samfunn. Sosial kontroll vil være viktig i forhold til oppdragelse for eksempel. Denne formen for kontroll er noe alle mennesker blir utsatt for daglig. For eksempel forventes det at en 12-åring rydder opp etter seg når de har spist middag. Dersom 12-åringen ikke rydder opp etter seg kan for eksempel moren gi uttrykk om at dette ikke er greit, og på den måten får hun barnet til å rette dette opp. Det er vanlig at foreldre setter grenser for sine barn. Dette omtales gjerne som foreldrerestriksjoner. Ifølge barnevernsloven har barn både rett til omsorg og beskyttelse (Barnevernsloven, 2021, § 1-5). Med andre ord innebærer dette at foreldrerestriksjoner kan være påkrevde og ofte er gitt på bakgrunn av gode intensjoner. Foreldrene bruker disse restriksjonene for å beskytte barna sine mot relasjoner og situasjoner som de ikke anses å være modne nok for å håndtere (Smette et al., 2021). I lys av en slik tolkning, vil ulike former for restriksjoner reflektere variasjon i synet på når gutter og jenter er modne nok for å håndtere ulike situasjoner og inngå i ulike relasjoner (Smette et al., 2021). På et visst punkt vil foreldrerestriksjonene kunne gli over fra å være sosial kontroll til å bli NSK. Noen begrensinger vil være legitime å pålegge en 12-åring, men ikke en 18-åring for eksempel. Derimot er det ofte problematisk å vite når sosial kontroll går over til å bli NSK.

NSK defineres som «*press, oppsyn, trusler eller tvang som systematisk begrenser noen sin livsutfoldelse eller gjentatte ganger hindrer dem i å treffe selv-stendige valg om eget liv og egen fremtid*» (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021, s. 1). Dette kan være foreldrerestriksjoner i form av at ungdommen ikke har frihet til å selv velge venner, utdanning og/eller delta på fritidsaktiviteter. Når foreldre utøver disse formene for restriksjoner, bryter det med en rekke av norske lover. Blant annet straffeloven § 282, som forbyr tvang, trusler og vold mot husstanden (Straffeloven, 2005, §282). I tillegg bryter NSK med barnekonvensjonen artikkel 37 som viser til at barn har rett til frihet og egenbestemmelse (FN-Sambandet, 1989, art. 37). Det er vanskelig å finne tall på hvor mange som er utsatt for NSK, ettersom at det vil være mange mørketall. Allikevel fremkommer det i årsrapporten fra kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll fra 2022

at kompetanseteamet jobbet med 819 enkeltsaker (Barne- ungdoms- og familedirektoratet, 2022). Det er det høyeste antall saker teamet har hatt siden 2004. Hvorav antall saker har fordoblet seg i tidsrommet 2015-2022 (Barne- ungdoms- og familedirektoratet, 2022). Dette gir kun en indikasjon på antall saker.

Ryktespredning og stempling er et middel nettverket kan bruke for å utøve NSK (Leirvik, 2016). Nettverket vil både kunne være foreldrene, men også søsken innad i familien, samt jevnaldrende med lik kulturell bakgrunn. Dette betyr i praksis at NSK ikke kun er forbeholdt til foreldrerestriksjoner, men kan opptre i ulike former. For eksempel ved at jevnaldrende observerer og rapporterer om atferden til andre jevnaldrende. Av den grunn kan søsken og jevnaldrende både være utsatt for NSK, men de kan også være utøvere.

3.2. Ungdom

Det er ingen juridisk definisjon på ungdom, slik som man finner definisjoner av barn, hvorav barn blir definert som opp til fylte 18 år, av blant annet barnekonvensjonen (FN-sambandet, 1989, art. 1). Allikevel definerer FN-sambandet (2021) at ungdommer er mellom 15-24 år, hvilket er mer eller mindre det samme aldersspennet som faglitteraturen bruker. Dermed vil videregående elever være i et aldersspenn som regnes som ungdom. Ungdomstiden er kjennetegnet ved at det skjer en del endringer både følelsesmessig, kroppslig, kognitivt og sosialt (Stänicke, u.d). Sentrale utviklingstemaer i ungdomsårene er for eksempel autonomi, relasjoner, løsrivelse og identitetsutvikling (Stänicke, u.d). Samtidig kjennetegnes ungdomsalderen ofte av et variabelt og svingende humør, der dette er en tid som vil kunne være grobunn for uroligheter og psykiske vansker (Bru et al., 2016). Det er gjerne disse utviklingstemaene foreldrene legger begrensinger på, og som kan være med på å framprovosere foreldrenes bruk av NSK.

Litteraturen som er brukt i oppgaven har ofte basert sin forskning på ungdommer, i noen tilfeller også foreldrene. Smette et al. (2021) viser til at det er i ungdomstiden hvor NSK for alvor begynner å komme til uttrykk og hvor det blir tydelig observerbart for de rundt. Deres studie tar utgangspunkt i dataene fra Ung i Oslo (2018) som er en selvrapporteringsstudie som er gjennomført av elever fra 13-18 års alderen. Artikkelen undersøker hvordan omfanget av foreldrerestriksjoner henger sammen med alderen til individet og hvordan foreldrerestriksjoner endrer seg med alderen. Av de som deltok i undersøkelsen var 35 prosent

minoritetsungdom, hvorav dette defineres som at begge foreldrene er født i utlandet (Smette et al., 2021). Disse ungdommene erfarer betydelige og vedvarende begrensinger i tenårene (Smette et al., 2021). Majoritetsungdom møter på foreldrerestriksjoner i forhold til å overnatte hos jevnaldrende av motsatt kjønn, uten en voksen til stede. Allikevel vil disse restriksjonene reduseres med alderen og er ikke-eksisterende siste året på videregående (Smette et al., 2021). Derimot vil minoritetsungdom oppleve at disse foreldrerestriksjonene, ikke reduseres desto eldre ungdommen blir. Tre av ti minoritetsungdom får ikke lov til å overnatte med jevnaldrende av motsatt kjønn, når de går siste året på videregående (Smette et al., 2021).

Monografien til Friberg (2019) tar utgangspunkt i spørreundersøkelsen «Children of Immigrants Longitudinal Study in Norway» (2016), som er gjennomført av ungdommer i 16-17 års alderen i Oslo og Akershus. Samt kvalitative intervjuer med blant annet ungdom og foreldre fra Somalia, Sri Lanka og Pakistan. Boken tar for seg spørsmål omkring foreldreskap og sosial kontroll i innvandrede familier fra landene nevnt ovenfor. I Friberg (2019) sin forskning, oppstår restriksjonene i forhold til om ungdommen får ha kjæreste på videregående skole. Dette er gjerne et av de spørsmålene som har stor praktisk betydning for ungdommen på videregående, ettersom at ungdommene gjerne begynner å utforske sin seksualitet. Hvilket kan være en sterk motivator for foreldre å utøve kontroll, spesielt ovenfor kvinnelig ungdom.

Leirvik (2016) sin forskning tar også for seg 23 intervjuer med unge voksne i alderen 17-29 år, som er etterkommere av innvandrere fra Pakistan og India som har hatt suksess i utdanningssystem, samt 21 intervjuer med minoritetsrådgivere på videregående skoler. I hennes forskning ønsker hun å undersøke om etisk kapital kan ha omkostninger for individet på andre områder enn utdanningen. Etisk kapital blir i artikkelen til Leirvik (2016) omtalt som at familien og det etiske nettverket fungerer som en form for sosial kapital. Som videre kan forklare hvordan de unge gjøre det bedre og når lengre enn forventet i utdanningsforløpet, ut fra deres klassebakgrunn.

3.3 Kollektivistisk og patriarkalsk kultur

Det fremkommer at minoritetsforeldre utøver NSK oftere en majoritetsforeldre (Smette et al., 2021). Litteraturen som er valgt i oppgaven omfatter data fra familier som stammer fra Somalia, Sri Lanka, Pakistan, India, Asia og Afrika. Unge som har foreldre som er født i disse landene har økt sannsynlighet for å oppleve NSK (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet,

2021). Et mulig fellestrekk for foreldre som er født i disse landene er at de har en kollektivistisk og patriarkalsk kultur, hvorav det er en sterk æreskultur (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021). Æreskultur handler om at individenes sosiale posisjon og rettigheter ikke beskyttes av en ytre makt og av den grunn er man avhengig av ens gode navn og rykte (Friberg, 2019). Ære er ikke noe en har, men er noe som kreves av andre, dermed kan de andre gi eller holde tilbake æren (Friberg, 2019). Æreskultur innebærer dermed ofte respekt for autoritet og tradisjon, og et viktig prinsipp vil være gjengjeldelse i form av for eksempel hevn på den ene siden eller gjestfrihet på den andre siden. I tilfeller hvor familien er redd for å tape deres ære kan de bruke NSK som et middel for å gjenopprette æren til familien.

I et kollektivistisk samfunn vil enkeltindividet først og fremst bli sett på som en del av familien, hvorav en må vise respekt og hensyn til de andre familiemedlemmene. En mulig årsak til dette er fordi det i svake stater ofte er storfamilien og det sosiale nettverket som sørger for den sosiale sikkerheten (Friberg, 2019). Viktige prinsipper i en slik kultur vil være lydighet og lojalitet, og ungene læres opp til å ikke ha selvstendige meninger (Friberg, 2019). De må dermed finne sin plass i kollektivet. En kollektivistisk barneoppdragelse vil dermed kunne innebære at det blir økt restriksjoner med alderen, for å opprettholde at barna skal være lojale og lydige ovenfor familie og kollektivet. Det er allikevel mange fordeler av å være del av et kollektivistisk samfunn, blant annet at båndene mellom familiemedlemmene og nabolaget er sterkere. Dermed skapes det en gjensidig avhengighet som tilsier at enkeltindividet føler mer ansvar for å passe på og hjelpe hverandre. Selv om dette er fordelaktige faktorer, kan det allikevel stilles spørsmål rundt balansen mellom kontroll og omsorg.

I tillegg til å inneha en kollektivistisk kultur, kjennetegnes ofte familier som utøver NSK også ved å ha en patriarkalsk familiestruktur. Patriarki betyr «fedrestyre», som innebærer at menn er overordnet kvinner og foreldre er overordnet sine barn (Friberg, 2019). Med andre ord vil en patriarkalsk familiestruktur innebære at det er et hierarki i familien. Et viktig kontrollaspekt innenfor en slik familiestruktur vil være kvinnens seksualitet (Chris, 2016).

3.3.1 Kjønnforskjeller

Litteraturen som er brukt viser til at de kulturelle restriksjonene ofte er sterkere for kvinner, enn for menn. Smette et al. (2021) viser til at et gjennomgående funn er at jenter opplever flere restriksjoner enn gutter og at kjønnforskjellene øker med alderen, spesielt når det kommer til restriksjoner på fritiden. Det fremkommer at det er dobbelt så stor sannsynlighet for at jenter opplever slike restriksjoner enn gutter (Smette et al., 2021). Derimot er kjønnforskjellene mindre i forhold til å oppleve restriksjoner i en skolekontekst (Smette et al., 2021). Både Friberg (2019) og Leirvik (2016) viser til det samme, at jenter opplever flere og gjerne mer ekstreme restriksjoner i forhold til guttene. Gutter er noe mer utsatt for å oppleve restriksjoner i forhold til å være sammen med venner. Derimot opplever jenter oftere restriksjoner i forhold til å være sammen med noen av det motsatte kjønn, uten at det er en voksen til stede (Friberg, 2019). Leirvik (2016) har i tillegg pekt på at jenter får større konsekvenser dersom de bryter med reglene og normene som foreldrene har. Kjønnforskjellene er mindre i forhold til restriksjoner hos majoritetsungdom, men de eksisterer også i denne gruppen (Leirvik, 2016).

En mulig årsak til at jenter er mer utsatt for restriksjoner enn gutter er i forhold til foreldrenes normer for kjønn og seksualitet, hvorav kvinners seksuelle ærbarhet er særdeles viktig. Smette et al. (2021) viser til at seksuell avholdenhet kan være likt for begge kjønnene, men at kysthetskravet er sterkere for kvinner, som betyr å avstå fra seksuell omgang før ekteskap. Denne forklaringen støttes av Friberg (2019) og Leirvik (2016), at en mulig forklaring handler om normer og regler for kvinnes seksuelle ærbarhet, innenfor den kollektivistiske og patriarkalske kulturen.

Allikevel er Leirvik (2016) den eneste som påpeker at gutter også kan utsettes for psykisk vold og ekteskapspress, men at det er svært mange mørketall på gutters opplevelse av NSK. Man kan ofte tenke at guttene/mennene er de som er utøvere av NSK dersom de innehar en patriarkalsk kultur, derimot vil guttene i mange tilfeller både kunne være utøvere og ofre. For eksempel kan faren i familien bestemme at den eldste broren skal overvåke søsteren hans, selv om broren velger å gjøre dette vil ikke det nødvendigvis bety at dette er noe han selv ønsker. Allikevel er han klar over hvilke konsekvenser han møter på dersom han ikke gjennomfører. Dette fremkommer i *Balansekunstnere* av Prieur (2004), at gutter ofte blir satt opp mot sine søstre ved å for eksempel spionere på dem. I Prieur (2004) sin bok er det gjennomført 52

intervjuer med mennesker med innvandrerbakgrunn fra ikke-vestlige land. Det å bli satt i en mulig rollekonflikt, der de må tyste på sine søstre, kan være stressende for en ungdom

3.4 Minoritetsrådgivere

Et av de politiske virkemidlene som blir brukt i arbeidet med NSK i videregående skoler i dag er minoritetsrådgivere. Det er utplassert 59 minoritetsrådgivere på ulike videregående skoler og ungdomsskoler (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2023). Denne ordningen har spisskompetanse på spørsmål knyttet til NSK (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2023). Målet med å ha minoritetsrådgivere på videregående skoler, er å styrke kompetansen rundt NSK (Frøiland, 2021). I hovedtrekk arbeider minoritetsrådgiverne med å gi råd, veiledning og oppfølging til barn og unge som utsettes for eller står i fare for å oppleve NSK. Liversage, utga i 2018 en kartlegging av hvilke metoder som brukes i arbeidet med NSK, i samarbeid med VIVE, det danske forskningssenteret (Liversage, 2018). Rapporten bygger på internasjonal litteratur fra blant annet Norge, Sverige og Danmark (Liversage, 2018). Rapporten viser at det å ha minoritetsrådgivere på skolen er en viktig del av det å arbeide med NSK.

Videre i teksten viser jeg blant annet til hvordan minoritetsrådgivere kan arbeide med NSK i videregående skoler, da litteraturen omtaler denne ordningen. Allikevel er det viktig å påpeke at en ikke må ha denne yrkestittelen for å utføre denne typen arbeid, men sosialarbeidere ansatt i skolen kan også arbeide med NSK.

4.0 Diskusjon

I denne delen av oppgaven skal jeg diskutere følgende problemstilling:

- 1) *Hvordan påvirkes ungdom av å bli utsatt for negativ sosial kontroll fra familier med en kollektivistisk familiekultur, og hvordan kan man arbeide med negativ sosial kontroll i videregående skole?*

4.1 Mulig positiv påvirkning

En problematikk rundt å diskutere NSK er at all sosial kontroll kan tolkes negativt. Derav kan man få en antagelse om at ungdom som blir kontrollert påvirkes negativt. Allikevel har tidligere forskning vist at NSK fra foreldre med en kollektivistisk kultur, kan påvirke ungdommen positivt, i forhold til å få suksess i utdanningssystemet. For å forstå hvordan NSK kan påvirke ungdommen positivt vil det være nødvendig å ha kunnskap om hvorfor foreldre med en kollektivistisk kultur utøver NSK. Dette kan handle om at foreldrenes kultur har andre prioriteringer eller andre motivasjoner, enn hva majoritetsbefolkningen i Norge har. Et eksempel på dette er at foreldrene legger stor vekt på at ungdommen deres skal ta utdanning og fullføre videregående (Smette et al., 2021). I lys av en slik tolkning vil foreldrenes hensikt med NSK være vell ment.

Foreldrenes forventning av at NSK vil ha positive effekter på barnas livsløp er det belegg for. Forskning viser at ungdommer fra familier med en kollektivistisk kultur har større ambisjoner og utviser stor utholdenhet i videregående skole (Langlo, 2010). En mulig forklaring på hvordan disse ungdommene gjør det bedre enn forventet, i forhold til deres klassebakgrunn, er at familien og det etiske nettverket kan fungere som en form for sosial kapital (Langlo, 2010). Årsaken til dette er på bakgrunn av at et sterkt sosialt nettverk kan gi ungdommen tilgang til ressurser og muligheter som de ellers ikke ville hatt. Videre kan dette bidra til at de presterer bedre og når lengre enn hva som er forventet basert på deres sosioøkonomiske status. Sosial kapital referer til de mulighetene og fordelene som kan forekomme fra å ha et sterkt sosialt nettverk (Langlo, 2010). Mulige fordeler en kollektivistisk kultur innehar er den gjensidige avhengigheten i nettverket, som gir enkeltindividet mer ansvar for å passe på og hjelpe hverandre.

En relatert motivasjon foreldrene kan ha, er statusen høyere utdanning gir. Minoritetsforeldre kan ta i bruk NSK for å kompensere for familiens manglende kulturelle og økonomiske

kapital, som videre gir ungdommen suksess i utdanningssystemet (Launglo, 1999). Innenfor et slikt perspektiv er mobilitetsfremmede aspekter som for eksempel verdsetting av utdanning og familiesamhold viktig for å oppnå sosial mobilitet (Launglo, 2010). I familier med en kollektivistisk kultur er utdanning noe som verdsettes høyt fordi det gir prestisje i det etiske nettverket. Utdanning vil være en investering i hele familiens framtid, av den grunn kan dette styrke motivasjonen til foreldrene, for å utøve NSK (Launglo, 2010). Modood (2004) støtter også en slik forklaring, da han også har vist til at NSK fra familier med en kollektivistisk kultur, bidrar til at ungdommen får suksess i utdanningssystemet. Han påpeker at for å oppnå sosial mobilitet vil det være viktig at foreldrene får ungdommen til å internalisere ambisjonene om god utdanning (Modood, 2004). Av den grunn kan foreldrene ta i bruk NSK for å få barna til å oppfylle disse ambisjonene. Dette kan være i form av stempling og ryktespredning, da det kan være en hensiktsmessig strategi for at ungdommene skal få suksess i utdanningssystemet (Leirvik, 2016).

For ungdommene hvor det er mulig å innfri kravene til foreldrene vil NSK bidra til suksess i utdanningssystemet (Leirvik, 2016). Minoritetsrådgiverne i Leirvik (2016) sin forskning ser de høye utdanningsambisjonene til foreldrene som mobilitetsfremmende. Dette kan blant annet forklares med at ungdommen har mer stå-på-vilje fordi de vet hvor mye det betyr for foreldrene. I tillegg har ungdommene mange valg de står fremfor på videregående skole og av den grunn kan det innimellom være godt for ungdommen at foreldrene deres styrer de inn på riktig retning. Det er likevel viktig å presisere at NSK fra foreldrene ikke nødvendigvis er den eneste årsaken til at ungdommen har suksess i utdanningssystemet. Ungdommen kan selv ønske å oppnå et høyt faglig nivå på videregående skole, derav legger foreldrene til rette for sosial mobilitet (Leirvik, 2016). Dette innebærer med andre ord at foreldrenes høye ambisjoner ikke nødvendigvis alltid kan sees på som NSK. Av den grunn må en se til om ungdommen tar valg etter egne ønsker, eller om det foreldrenes ønsker.

4.2 Negative påvirkninger

Det ikke nødvendigvis slik at NSK er utelukkende fordelaktig for alle ungdommer, i forhold til å få suksess i utdanningsforløpet (Leirvik, 2016). Videre undersøker Leirvik (2016) om de samme mekanismene som bidrar til et mer driv mot utdanning for noen ungdommer, kan slå ut motsatt for andre ungdommer. Foreldrenes høye utdanningsforventninger kan bli negativt dersom NSK begrenser ungdommen i å velge det de selv ønsker. Dette kan for eksempel

utspille seg ved at en ungdom ønske å søke seg inn på yrkesfag, men foreldrene bestemmer at ungdommen skal gå studiespesialisering, slik at vedkommende kan ta en profesjonsutdanning. Det kan også handle om at foreldrene ikke klarer å se begrensningene til ungdommen, som betyr at ungdommen kan bli presset til å velge en studieretning som de ikke har forutsetninger for å ta. For eksempel kan dette handle om at ungdommen har dårlige språkkunnskaper som derav gjør det vanskelig å gå for eksempel realfagslinjen. Når foreldrene har for høye forventninger til ungdommen, viser Leirvik (2016) til at dette kan bli et problem og ikke en faktor som bidrar til at ungdommen får en suksess i utdanningssystemet, slik Moodod (2004) og Lauglo (2010) mener. NSK kan dermed føre til blant annet konflikter, tilbaketrekning fra skolen og opprørsk atferd (Leirvik, 2016). Dette er faktorer som viser til at de mobilitetsfremmede aspektene som nevnt ovenfor ikke bidrar til sosial mobilitet, men slår motsatt ut for ungdommen. Dette henger sammen med det Portes (1998) sier, om at sosial kapital for noen, kan virke motsatt for andre.

4.2.1 Dårlig motivasjon og karakterer

Foreldrenes kontrollstrategier kan ofte fungere destruktivt i forhold til motivasjon og gjennomføring av skolen dersom de unge ikke tar valg basert på hva de selv ønsker (Engebriksen et al., 2004). Dette kan videre føre til at ungdommen mistrives på skolen. Bakken (2003) viser til at trivsel er en viktig forutsetning for læring. Mistrivsel kan være en faktor som bidrar til at ungdommen faller fra skolen. Dette vil videre påvirke ungdommens mulige suksess i utdanningssystemet. Mistrivsel og dårlig motivasjon kan resultere i dårlige karakterer, som videre gjør det vanskeligere å komme inn på de prestisjefylte studiene, som foreldrene ønsker. Dårlige karakterer kan også generelt kobles til at ungdommen ikke har de kvalifikasjonene som trengs for å oppnå gode karakterer.

4.2.2 Vold og dets følger

Vold kan være et middel foreldrene bruker for å utøve NSK, for å sørge for at ungdommen tar riktig utdanningsvalg og/eller for å gjøre det bra på skolen, hvilket kan føre til psykiske og psykosomatiske problemer (Leirvik, 2016). Samtaler omkring utdanning er blant annet et tema som kan skape konflikter i hjemmet, hvor foreldre utøver NSK (Bredal (2011)). Konfliktene kan videre utvikles seg til at ungdommen blir utsatt for fysisk eller psykisk vold, dersom ungdommen ikke opptrer etter hvordan foreldrene ønsker (Bredal, 2011). I noen tilfeller forteller minoritetsrådgiverne i Leirvik (2016) sin studie, at de har holdt tilbake

vitnemålet til ungdommene, dersom de ikke har fått gode nok karakterer i henhold til hva foreldrene ønsker. Dette er gjort for å unngå at foreldrene skal bruke fysisk vold (Leirvik, 2016). Ungdommene som gjør det bra på skolen opplever sannsynligvis mindre NSK i forhold til samvær med jevnaldrende (Smette et al., 2021). Dette kan også knyttes til hvorfor minoritetsrådgiverne derfor holder tilbake vitnemålet for noen ungdommer.

Jeg tenker det er selvsagt at en vil unngå å bli utsatt for vold, noe som kan peke på ungdommen vil innfri kravene til foreldrene, slik at de nettopp unngår volden. Prieur (2004) støtter denne forklaringen og viser til at når omkostningen er for store, så er det enkleste valget å innfri foreldrenes ønske. I et av intervjuene Leirvik (2016) hadde med en minoritetsungdom, kom det frem at ungdommen ønsket å bytte studieretning. Da dette ble lagt frem for foreldrene, ble ungdom møtt med vold (Leirvik, 2016). Av den grunn valgte ungdommen å forbli på den studieretningen foreldrene ville, som videre førte til at ungdommen droppet ut av skolen (Leirvik, 2016).

4.2.3 Dårligere psykisk helse

Vold er blant annet noe som kan føre til psykiske plager for ungdommen, men NSK generelt kan også bidra til at ungdommen får dårligere psykisk helse. Dette underbygges i en norsk studie som undersøkte emosjonelle problemer blant ungdommer i Oslo og Bergen (Alves et al., 2014). Hvorav det kom frem at ungdommer får emosjonelle problemer når de utsettes for press fra foreldrene (Alves et al., 2014). Friberg (2019) viser til det samme, nemlig at NSK i form av for eksempel foreldrerestriksjoner, kan bidra til at ungdommene får psykiske plager og dårligere selvtillit. I tillegg kan de de psykiske vanskene stamme fra at ungdommene lever i et krysspress. Å leve i et krysspress innebærer at ungdommen må navigere seg mellom de ulike forventningene familien har til dem og hva den sosiale verden forventer av dem (Friberg, 2019). Det å leve et «dobbeltiliv» kan få store konsekvenser i forhold til ungdommens psykiske helse. Årsakene til dette kan være fordi det å leve i et krysspress kan skape identitetsforvirringer, fordi ungdommen bryter med normer både hjemme og på skolen. Dette kan videre føre til at ungdommene kan oppleve både angst, stress og depresjon, fordi ungdommen blir mer sårbar når en lever i et krysspress (Friberg, 2019).

Angst og depresjon kan forårsake at ungdommen ikke klarer å gjennomføre videregående skole. Depresjon og angst kan skape alvorlige problemer, både når det kommer til det faglige og det sosiale (Bru et al., 2016). Depresjon er en psykisk lidelse som har en vesentlig

innvirkning på ungdommens livskvalitet og som kan redusere evnen til å fungere optimalt på skolen (Bru et al, 2016). Det kommer frem i Fandrem et al. (2009) sin forskning at depresjon er noe som forekommer signifikant oftere for innvandrerungdom enn majoritetsungdom. Dette er i samsvar med Friberg (2019) sine funn og kan knyttes opp mot at ungdom kan få depresjon av å oppleve NSK. En mulig konsekvens av å ha vedvarende psykiske utfordringer kan i verste fall føre til at ungdommen ikke ønsker å leve mer. 22 prosent av ungdom med tamilsk bakgrunn, som var utsatt for NSK, har forsøkt å begå selvmord (Engebriktsen, 2007). En mulig konsekvens av for eksempel depresjon kan være at en trekker seg unna andre jevnaldrende, som videre vil svekke sosialiseringprosessen til ungdommen.

4.2.4 Tap av sosialisering

Foreldrene kan utøve NSK for å begrense ungdommens muligheter til å være med venner eller være med på fritidsaktiviteter. Når foreldrene begrenser hva ungdommen kan gjøre på fritiden, vil dette kunne bidra til at ungdommen mister viktig sosialisering med jevnaldrende. Foreldre/familier som har en kollektivistisk kultur ønsker ofte at ungdommene deres skal inngå i jevnaldrende relasjoner innad i storfamilien, istedenfor å finne nye venner som er utenfor storfamilien (Smette et al., 2021). Årsaken til dette blir forstått som at foreldrene har mer oversikt og kontroll over hva ungdommene deres driver med.

Ungdom med minoritetsbakgrunn opplever flere begrensninger når det kommer til å delta på fritidsaktiviteter, enn majoritetsungdom (Smette et al., 2021). For eksempel får ikke 3 av 10 jenter lov til å være sammen med venner av motsatt kjønn (Smette et al., 2021). Dette viser blant annet at dersom foreldrene begrenser ungdommen på denne måten, vil de gå glipp av å kunne være med andre jevnaldrende. Dette er en viktig del av det å gå på videregående skole, nettopp å få seg venner, for å videre kunne utfolde sin egen identitet. I tillegg opplever jenter i noe større grad enn gutter å bli utsatt for NSK i forhold til skoleaktiviteter (Smette et al., 2021). Skoleaktiviteter som skjer på videregående skole, kan for eksempel være skoleturer eller skoleball. En direkte konsekvens av å ikke få lov til å være med på slike skoleaktiviteter eller fritidsaktiviteter, kan være at ungdommen blir ekskludert fra andre jevnaldrende (Smette et al., 2021; Leirvik, 2016).

Et viktig prinsipp i den norske velferdsstaten er kjønnslikestilling (Smette et al., 2021). Dette vil innebære at jenter og gutter har like muligheter til å ha samvær med jevnaldrende og omfatter både aktiviteter som skjer på skolen og på fritiden. Av den grunn vil det å sosialisere

ungdom, på en måte som innebærer at de ikke får utøve gradvis mer selvbestemmelse, komme i konflikt med det norske lovverket. Det kommer allikevel frem fra Smette et al. (2021) sin forskning at det er færre ungdommer som opplever NSK rundt aktiviteter knyttet til skolen, sammenlignet med aktiviteter knyttet til fritiden. Av den grunn vil det videre være viktig å se på mulige tiltak som kan kompensere for den viktige sosialiseringen, ungdommer som blir utsatt for NSK, mister.

4.3 Arbeidet med negativ sosial kontroll i videregående skole

På bakgrunn av de ulike påvirkningene ungdommen kan oppleve av å bli utsatt for NSK, vil jeg videre drøfte hvordan en kan arbeide med NSK på videregående skole.

4.3.1 Kompenserende tiltak

Hvordan skal vi tolke at ungdom opplever flere begrensinger i forhold til å delta på aktiviteter knyttet til fritiden, i motsetning til aktiviteter i regi av skolen? En mulig forklaring er at foreldrene har mer tillit til skolen. Flere av forskningsartiklene støtter en slik forklaring. For eksempel viser både Smette et al. (2021) og Friberg (2019) at en mulig årsak til at foreldrene tillater at ungdommen er med på aktiviteter på skolen er fordi det er voksne til stede. Dette opplevde jeg også selv da jeg var i praksis på videregående skole, at ungdom som var utsatt for NSK fikk lov til å delta på aktiviteter i regi av skolen, men hadde lite frihet til å gjøre hva de selv ville på fritiden. På bakgrunn av dette vil det derfor være viktig at skolen iverksetter kompenserende tiltak for ungdommer som er utsatt for NSK, som en måte å arbeide med dette på, i videregående skoler.

Kompenserende tiltak defineres som et tiltak som skal kompensere og avhjelpe individets situasjon (Regjeringen, 2022). Kompenserende tiltak vil kunne bidra til at ungdom som ikke får delta på fritidsaktiviteter, ikke mister viktige sosialisering. Av den grunn kan skolen stille i stand kompenserende tiltak i form av for eksempel å dra på kino, organisere overnattingsturer eller bakekurs. Dette er gjerne aktiviteter som pleier å skje i regi av ungdommene, men som nå må arrangeres av skolen for å kunne avhjelpe ungdommen som er utsatt for NSK, slik at de får den sosialiseringen de trenger. Liversage (2018) har vist til i sin rapport at etablering av forskjellige former for aktivitet på fritiden, i regi av skolen er viktig tiltak i arbeidet med NSK på videregående skoler. Rapporten viser blant annet til at de har prøvd ut noe som heter «pigegruppe» som en form for kompenserende tiltak. «Pigegruppen»

ble etablert slik at ungdommene skulle få et frirom hvor de kunne snakke om sensitive temaer, eller et sted hvor de kunne være sammen med jevnaldrende (Liversage, 2018). En slik gruppe vil virke forebyggende for at ungdommen ikke skal miste viktig sosialisering, noe som jeg tidligere har vist til er en negativ påvirkning ungdommer kan oppleve når de blir utsatt for NSK. Slike kjønnsrene grupper kan videre forandre at foreldrene tillater at ungdommen får delta på aktivitetene, da vi har sett at foreldre kan være kritiske til at ungdommene deres er sammen med jevnaldrende av motsatt kjønn. I Norge ble det også gjennomført en lignende gruppe, som viste stor suksess i forhold til ungdommer som var utsatt for NSK (Liversage, 2018).

4.3.2 Rådgivning til ungdommen

En viktig forutsetning for å kunne arbeide med NSK vil være avdekkende arbeid (Liversage, 2018). Dette innebærer at minoritetsrådgiveren i skolen skal kunne komme i en posisjon hvor de klarer avdekke NSK, for å hjelpe ungdommen. En stor del av arbeidet med NSK på videregående skoler, er å bygge en god relasjon til ungdommen (Frøiland, 2021). Med andre ord innebærer dette at minoritetsrådgiveren må inneha relasjonskompetanse. En god relasjon vil være en viktig forutsetning for å få riktig hjelp. Relasjonskompetanse innebærer å samhandle og forstå de menneske vi møter i en yrkessammenheng, som videre fordrer en god relasjon (Aas, 2007). Det er mange ulike måter å utvise relasjonskompetansen, men en fleksibel tilnærming til ungdommen, vil være en god fremgangsmåte, for å skape en god relasjon (Frøiland, 2021).

En fleksibel tilnærming vil i dette tilfellet kunne innebære å tilby ulik hjelp til ungdommen. For eksempel kan dette være å gi praktisk hjelp, i form av å søke lån eller fylle ut ulike skjemaer. I Frøiland (2021) sin master forteller ungdommene som hadde vært i kontakt med minoritetsrådgiveren at en slik tilnærming bidro til at ungdommen fikk en god og tillitsfull relasjon til minoritetsrådgiveren. Dette stemmer overens med IMDi (2021) og Liversage (2018) sin rapport, at tilgjengelighet, tillit og tid er viktige forutsetninger for å bygge en god relasjon. Tilgjengelighet vil kunne innebære at minoritetsrådgiveren strekker seg langt for å hjelpe elevene sine. I praksis vil dette kunne innebære at minoritetsrådgiveren følger opp eleven etter skoletid. Dette ser Bøe og Thomassen (2017) som en betydningsfull faktor for å danne en god relasjon. Det at ungdommen føler at minoritetsrådgiverne går utenfor sin arbeidstid for å hjelpe ungdommen kan gi et inntrykk om at de faktisk bryr seg om eleven, noe som videre virker verdifullt.

I tillegg til å jobbe med å skape tillit og få en god relasjon til ungdommen, vil det være viktig å veilede ungdommen i forhold til hvilke rettigheter de har. Dette er en mulig form for å arbeide forebyggende mot NSK, men også arbeide med NSK på videregående skole (Liversage, 2018). Ved å gi råd om ungdommenes rettigheter, vil de få mer innsikt i hva som er og hva som ikke er akseptabelt å bli utsatt for. Det er særdeles viktig at ungdommen får informasjon om deres rettighet, da dette vil kunne bidra til at ungdommen kommer i en posisjon hvor de blir selvstendige subjekter (Bredal et al., 2015). Med andre ord innebærer dette å gjøre ungdommen i bedre stand til å stå i den negative sosiale kontrollen, altså styrke deres posisjon. Dette kan omtales som å styrke deres Empowerment. Empowerment handler om makt og myndiggjøring. I praksis vil dette innebære å ha kontroll på eget liv og opplevelsen av å være den som bestemmer, ved valg av retning i livet. Sjøfjell & Myhra (2015) har funnet ut i sin forskning at blant annet kunnskap er nødvendig for å realisere prosesser av empowerment. En viktig del av det å styrke elvens empowerment vil innebære egenkraftmobilisering og selvstyrkning (Sjøfjell & Myhra, 2015). En måte å realisere dette på er ved å styrke deres kunnskap om hvilke rettigheter de har. Ungdommen kan dermed få en bedre forståelse av hva de skal gjøre, når de blir utsatt for NSK.

En annen mulig måte å arbeide med NSK i skolen er gjennom å undervise om ungdommers rettigheter og menneskerettigheter på skolen (Liversage, 2018). Gjennom undervisning kan dette kunne bidra til at en når ut til flere ungdommer, enn kun de som kommer til minoritetsrådgiverne for hjelp. Samtidig som at skolen skal bidra til at ungdom er klar over sine rettigheter og plikter for å bli gode borgere og ta gode valg. Derav kan ungdommen få informasjon om at de har rett på prevensjon, ta frie valg i forhold til for eksempel utdanning, og/eller gå til legen uten at foresatte er informert. Denne formen for å arbeide på kan både fungere bra, men i visse tilfeller kan det slå negativt ut for ungdommen. Liversages rapport (2018) viser til, at ungdommene kunne føle på at de var «problematiske» i forhold til majoritetsungdommen i klassen. I tillegg fremkommer det i forskningen til Aarset & Sandbæk (2009) at gjennom å ha en slik undervisning kan en undergrave den etniske minoritetsforeldrens autoritet. Minoritetsforeldrene uttrykket at en slik undervisning ofte kunne bli formidlet på en ensidig måte fra skolen (Aarset & Sandbak, 2009). Dermed følte de på at undervisningen bidro til et negativt og generaliserende syn på «innvandrerforeldre», noe de selv ikke ønsket (Aarset & Sandbak, 2009). Det er ingen fasit på hvordan en kan utforme en slik undervisning, men det kan være lurt å ha dette i bakhodet slik at undervisningen ikke

virker mot sin hensikt. Dersom undervisningen virker mot sin hensikt, kan dette bidra til at ungdommen og foreldrene mister tillit til både skolen og minoritetsrådgiveren.

4.3.3 Godt skole-hjem-samarbeid

En annen måte å arbeide med NSK på videregående skoler, kan være å skape et godt skole-hjem samarbeid. Med skole-hjem-samarbeid menes det å ha et tettere samarbeid med foreldrene til ungdommen. I masteren til Frøiland (2021) og rapporten til Liversage (2018) fremkommer det at minoritetsrådgiverne ser på dette som en viktig faktor for å kunne hjelpe ungdommer som er utsatt for NSK. Allikevel vil det være viktig å finne en balanse mellom å oppnå tillit hos eleven, og familien. Minoritetsrådgiverne må vurdere nøye om de skal inkludere familien i et samarbeide, da dette kan gå på bekostning av tilliten til eleven. Dette er på bakgrunn av at problemet er knyttet direkte til familienettverket (Bredal et al. 2015). Dersom ungdommen tillater å inkludere foreldrene, kan dette videre bedre situasjonen til ungdommen. Målet med å få et godt skole-hjem samarbeid vil være å styrke foreldrene til å kunne være ressurspersoner for sine ungdommer (Bredal et al., 2015). Samtidig kan dette bidra til å skape en god arena for å bygge tillit til foreldrene, slik at en enklere kan arbeide med NSK.

Når en skal involvere familien til ungdommen som er utsatt for NSK, vil det være særdeles viktig å trå varsomt. Dersom minoritetsrådgiveren går inn i familien med motiver som familien ikke forstår eller godkjenner, kan dette virke truende (Frøiland, 2021). Av den grunn vil det være viktig å møte familien med kultursensitivitet (Rugkås, 2018). Dette innebær å ha en åpen tilnærming til hvordan kulturelle faktorer påvirker for eksempel menneskers behov. Vi innehar alle en kultur, og vi fortolker og handler på bakgrunn av denne. Av den grunn er det viktig å være bevisst på dette, i møte med familier som har en annen kultur enn seg selv.

I tillegg til å inneha kultursensitivitet er det pekt på at det også er viktig å inneha kulturkompetanse (Frøiland, 2021). Dette handler om hvordan man ideelt sett kan møte individer med en annen etisk bakgrunn (Rugkås, 2018). Årsaken til at kulturkompetanse er viktig er fordi mange minoritetsforeldre allerede har dårlige erfaringer med skolen (Bredal, 2015). Av den grunn kan det å inneha kulturkompetanse bidra til at minoritetsrådgiverne klarer å møte foreldrene på en bedre måte og derav yte god hjelp. Å inneha kulturkompetanse innebærer å ha en forståelse av konteksten eleven og familien lever i som en del av en minoritet (Frøiland, 2021). For minoritetsrådgiverne kan det dermed bli enklere å forstå

hvordan familien handler etter sine verdier. Kulturkompetanse kan i dette tilfellet innebære å vise respekt og forståelse for at foreldrene har ulike prioriteringene og motivasjonene for å utøve NSK. Deretter kan det bli lettere å vite hvordan man kan hjelpe familien med å unngå å bruke NSK. Det er pekt på at minoritetsforeldre verdsetter at minoritetsrådgiverne har kulturkompetanse, da foreldrene føler de blitt møtt med anerkjennelse og respekt (Bredal, 2015). Dette er to viktige faktor for å blant annet bygge en god relasjon, og tillit i relasjonen (Bredal, 2015). Av den grunn er det pekt på at minoritetsrådgiverne må inneha kulturkompetanse for å komme i en bedre posisjon for å samarbeide med foreldrene (Frøiland, 2021). Ved at minoritetsrådgiverne får en god relasjon til familien kan dette videre fordre at minoritetsrådgiverne blir brukt som en brobygger til andre hjelpetjenester.

5.0 Avslutning

NSK er et komplekst fenomen, men også et svært alvorlig fenomen for de som opplever det. En kan oppleve NSK i alle aldre, men i ungdomsalderen kommer det gjerne tydeligere fram, da ungdommen skal gå igjennom ulike utviklingstrekk som kan utfordre ulike verdier og normer fra familier som innehar en kollektivistisk og patriarkalsk kultur. Det er av den grunn viktig å være oppmerksom på de negative effektene av NSK, slik at man dermed kan arbeide for å skape et samfunn som fremmer respekt for ungdommer autonomi og rettigheter. I denne oppgaven har jeg forsøkt å få bedre forståelse for hvordan ungdommer påvirkes av NSK og videre hvordan man kan arbeide med NSK på videregående skole. For å få kunnskap om NSK har jeg brukt eksisterende litteratur og forskning. Ut ifra det innledende- og systematiske søket viste det seg at det er lite forskning på hvordan en kan arbeide med NSK i videregående skole.

Forskningsartiklene og bøkene som tar for seg fenomenet NSK, fokuserer stort sett på ungdom som en gruppe som er utsatt for NSK. Hvorav flertallet av artiklene viser til at foreldre som utøver NSK ofte kommer fra land med en kollektivistisk og patriarkalsk kultur. For å kunne arbeide med NSK i videregående skoler vil det være viktig å ha en forståelse av hvordan ungdom påvirkes av å bli utsatt for NSK. Flere av artiklene viser at ungdommene opplever svært mange alvorlige påvirkninger av NSK, blant annet begrenset frihet på en rekke områder. I tillegg til dårligere psykisk helse, vold, frafall fra skolen og ekskludering fra jevnaldrende. Til tross for disse negative påvirkningene er det også vist til at det er mulig at NSK kan bidra til at ungdommen får suksess i utdanningsforløpet. Derimot vil dette kun være en positiv påvirkning dersom ungdommen selv ønsker det samme som foreldrene sine.

På bakgrunn av at det er flere negative påvirkninger ungdommen opplever av NSK, vil det dermed være særdeles viktig å undersøke hvordan en kan arbeide med NSK i videregående skole. Artiklene har pekt på at det vil være viktig å kunne styrke ungdommene i form av å informere om deres rettigheter, da dette kan hjelpe ungdommene med å klare å håndtere den negative sosiale kontrollen bedre. Ettersom at NSK kan bidra til at foreldrene begrenser ungdommen til å delta på fritidsaktiviteter, vil det være viktig at skolen kan stille med kompensierende tiltak. Dette vil kunne bidra til at ungdommen ikke mister viktig sosialisering. I tillegg vil det videre være viktig å få et godt skole-hjem-samarbeid, som blant annet vil innebære å inneha kulturkompetanse. Kulturkompetanse vil bestå av å ha en forståelse og

utvise respekt for at det er ulike prioriteringer og motivasjoner som ligger til grunn for å utøve NSK.

I arbeidet med oppgaven har jeg fått en større forståelse av hvor ødeleggende det kan være for ungdommer som blir utsatt for NSK. Det har gitt meg en større forståelse for at dette er et fenomen som må forskes mer på, slik at vi finner gode løsninger på hvordan vi kan arbeide med fenomenet. Etter min mening føler jeg at vi som sosionomer må inneha kunnskap om fenomenet, da vi kan møte på dette overalt i jobben vår. Fenomenet opptrer ikke bare på videregående skoler, men i alle aldre og til alle tider på døgnet. I arbeidet med oppgaven har det dukket opp flere områder som kunne vært interessant å se nærmere på, men som har blitt utelatt på grunn av oppgavens lengde. Blant annet ville det vært spennende å undersøke når den sosiale kontrollen går over til NSK, og gutters opplevelse av å bli utsatt for NSK.

Referanseliste

- Aas, K. H. (2007). Utvikling av relasjonskompetanse – «Det er vanskelig å sette ord på det, men det ligger liksom i bakhode ett eller annet sted». *Nordisk sosialt arbeid*, 27(1), 45-55. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3037-2007-01-04>
- Aarset, M.F. & Sandbæk, M.L. (2009): *Foreldreskap og ungdomslivsvalg i en migrationskontekst*. Oslo: ISF - institutt for Samfunnsforskning.
- Alves, D. E., Gustavson, K., Roysamb, E., Oppedal, B. & Zachrisson, H. D. (2014). Preadolescents with Immigrant Backgrounds: The Relationship between Emotional Problems, Parental Achievement Values, and Comparison. *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology*, 2(3), 124–134.
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2021). *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeresrelatert-vold/id2861094/>
- Bakken, A. (2003). *Minoritetspråklige ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet?* (NOVA-rapport 15/2003). Oslo: Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring. https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/4865/2836_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Barnekonvensjonen. (1989). *Konvensjon om barnets rettigheter (20-11-1989)*. Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2022). *Årsrapport 2022. Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll*. https://www2.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/vold_overgrep/arsrapport_2022_kompetanseteamet_mot_tvangsekteskap_kjonnslemlestelse_og_negativ_sosial_kontroll.pdf
- Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97)*. Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

- Berg, B., Ellingsen, I. T., Levin, I., & Kleppe, L. C. (2015). Hva er sosialt arbeid? I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe, Sosialt arbeid. En grunnbok (ss. 19-35). Universitetsforlaget.
- Bredal, A. (2011). *Mellom makt og avmakt. Om unge menn, tvangsekteskap, vold og kontroll* (Vol. 2011:4, p. 136). Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/177457/R_2011_4web.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Bredal, A., Bråten, B., Jesnes, K. & Strand, A.H. (2015). *Et blikk inn i skolen. Minoritetsrådgivere sett fra brukeres ståsted*. (Fafo-rapport 2015:40). Institutt for samfunnsforskning.
<https://www.fafo.no/images/pub/2015/20445.pdf>
- Bru, E., Garvik, M., Øverland, K. & Idsøe, T. (2016). *Psykisk helse i skolen* (8.utg.). Universitetsforlaget.
- Bøe, T.D. & Thomassen, A. (2017). *Psykisk helsearbeid. Å skape rom for hverandre* (3.utg.). Universitetsforlaget.
- Christ. C. P. (2016). A New Definition of Patriarchy: Control of Women`s Sexuality, Private Property, and War. *Journal indexing and metrics*, 24(3), 214-225.
<https://doi.org/10.1177/0966735015627949>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Universitetsforlaget.
- Engebrigtsen, A. (2007). Perspektiver på autonomi, tilhørighet og kjønn blant ungdom. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 7(2), 63–84.
<https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1095>
- Engebrigtsen, A., Bakken, A. & Fuglerud, Ø. (2004). Somalisk og tamilsk ungdom. I Ø. Fuglerud (red.), *Andre bilder av «de andre»*. Transnasjonale liv i Norge (s. 142-174). Oslo: Pax.

- Falch, T., Johannesen, A. B. & Strøm, B. (2009). *Kostnader av frafall i videregående opplæring*. Senter for økonomisk forskning AS.
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/grunnskole/frafall/kostnader-av-frafall.pdf>
- Fandrem, H. Sam, D. L. & Roland, E. (2009). Depressive symptoms Among Native and Immigrant Adolescents in Norway: The Role of Gender and Urbanization. *Social Indicators Reseach*, 92(1), 91-109. <https://doi.org/10.1007/s11205-008-9291-y>
- Fellesorganisasjonen. (2019). *Det yrkesetiske grunnlagsdokument*.
<https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Friberg, J. H. (2019). *Konflikt, fellesskap og forandring. Foreldreskap og sosial kontroll i innvandrers familier fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk/NOASP (Nordic Open Access Scholarly Publishing).
<https://doi.org/10.23865/noasp.75>
- Frøiland, A. G. G. (2021). *Minoritetsrådgiveres erfaringer med å arbeide med minoritetsspråklige elever og deres familienettverk for å fremme et godt skole-hjem-samarbeid*. [Masteroppgave, Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet]. NTNUopen.
<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2784810/no.ntnu%3ainspera%3a79282521%3a88065535.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2021, 15 desember). *Negativ sosial kontroll og tvangsekteskap*.
<https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/kunnskapsoversikt/negativ-sosial-kontroll-og-tvangsekteskap/>

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2023). *IMDi minoritetsrådgivere på ungdomsskoler og videregående skoler.*

<https://www.imdi.no/revidert-mandat-for-imdis-fagteam-for-forebygging-av-negativ-sosial-kontroll-og-aesrelatert/minoritetsradgivere-pa-ungdomsskoler-og-videregaende-skoler/>

Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag.

Justis- og beredskapsdepartementet (2017-2022). *Retten til å bestemme over eget liv: Handlingplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.* Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet

https://www.regjeringen.no/contentassets/e570201f283d48529d6211db392e4297/handlingsplan_rettentilaaestemmeoveregetliv.pdf

Lauglo, J. (2010). *Unge fra innvandrerfamilier og sosial kapital for utdanning.* Vol. nr. 6/2010 (p. 59). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5166/4331_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Leirvik, M. S., Aasland, A., & Staver, A. B. (2019). *Mange vil hjelpe, men hjelper det? En gjennomgang av hjelpetjenester for personer utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse* (NIBR-rapport 5/2020). Oslo Metropolitan University

<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5925/2020-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Leirvik, M., S. (2016). "Medaljens bakside"»: Omkostninger av etnisk kapital for utdanning. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 57(2), 167-198.

<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2016-02-03>

Liversage, A. (2018). *Metoder i arbeidet med æresrelaterede konflikter og negativ sosial kontroll.* VIDE – Viden til velfærd. Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd.

https://pure.vive.dk/ws/files/1958529/100737_metoder_i_arbejdet_med_resrelaterede_konflikter_og_negativ_social_kontrol.pdf

Modood, T. (2004). Capitals, Ethnic Identity and Educational Qualifications. *Cultural Trends*, 13(2), 87-107.

<https://doi.org/10.1080/0954896042000267170>

NTNU (u.d). *Systematiske søk*. <https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Systematiske+s%C3%B8k>

Regjeringen.no (2022, 31. mai). *Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/innvandring-og-integrering/innsikt/tvangsekteskap-og-kjønnslemlestelse/id2343479/>

Portes, A. (1998). Social Capitals: Its Origins and Applications in Modern Sociology. *Annual Review of Sociology*, 24(1), 1-24.

<https://www.annualreviews.org/doi/10.1146/annurev.soc.24.1.1>

Priour, A. (2004). *Balansekunstnere. Betydningen av innvandrere bakgrunn i Norge*. Oslo: Pax.

Rugårs, M. (2018). Etniske minoriteter og sosialt arbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 21(2), 180-185.

<https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06>

Sjåfjell, T. L. & Myhra, A. (2015). Selvhjelp og likemannsarbeid – mulige verktøy for å oppnå mestring og empowerment? *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 12(2), 140-148.

<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3010-2015-02-05>

Smette, I., Hyggen, C. & Bredal. (2021). Foreldrerestriksjoner blant minoritetsungdom: omfang og mønstre i og utenfor skolen. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 62(1), 5-26.

<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-01>

Straffeloven. (2005). *Lov om straff* (LOV-2005-05-20-28). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28?q=straffeloven>

Stänicke, L., I. (u.d). *Ungdomstid, Kropp og selvet*. Rådet for psykisk helse: psykisk oppvekst: barn og unges psykiske helse.

<https://psykiskhelse.no/psykiskoppvekst/psykens-byggesteiner/ungdomstid-kroppen-og-selvet/>

Ugelvik, T. (2019). *Sosial kontroll*. Oslo: Universitetsforlaget.

Utdanningsforskning. (2016, 15. april). *Hva er en fagfelleurdert artikkel?*

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2016/hva-er-fagfelleurdert-artikkel/>

